

การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ของ โรงพยาบาลราชวิถี

วนิษา นิสงค์*

ผศ.ดร.อรอนงค์ เดชมณี**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ของโรงพยาบาลราชวิถี” มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดประเด็นความรู้ และนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลราชวิถี (2) เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการสื่อสาร ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลราชวิถี (3) เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารแลกเปลี่ยนและเรียนรู้เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาลของบุคลากรโรงพยาบาลราชวิถี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้เชี่ยวชาญในโรงพยาบาลราชวิถี ที่มีตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป จำนวน 4 คน วิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมายในโรงพยาบาลราชวิถี ที่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการขึ้นไป โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 380 คน และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ของบุคลากร โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กระบวนการค้นหา การสร้างหรือการกำหนดประเด็นความรู้ในโรงพยาบาลราชวิถี นั้น เป็นหน้าที่ของบุคลากรและหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องช่วยกันค้นหา คัดเลือกประเด็นความรู้ และกลั่นกรองก่อนทำการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ซึ่งปัจจัยในการคัดเลือกประเด็นความรู้ประกอบด้วย (1) ยุทธศาสตร์หลักจากกรมการแพทย์ (2) สถิติการเกิดโรค (3) โรคที่สังคมกำลังให้ความสนใจ และ (4) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของหน่วยงาน ส่วนการนำเสนอองค์ความรู้แบ่งออกเป็น (1) การนำเสนอองค์ความรู้ต่อบุคลากรภายนอกโรงพยาบาลราชวิถี ในรูปแบบการจัดประชุมวิชาการหรือการจัดประชุมเครือข่ายทางการแพทย์ (2) การนำเสนอองค์

* นักศึกษาหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ธุรกิจ

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ความรู้ต่อบุคลากรภายในโรงพยาบาลราชวิถี มีการจัดประชุมทั้งแบบเป็นทางการ คือ การนำเสนอผลการวิจัย สถิติทางการแพทย์ และไม่เป็นทางการ คือการประชุมชุมชนนักปฏิบัติ (CoPs) (3) การนำเสนอองค์ความรู้ต่อประชาชน เป็นการให้ความรู้แบบตรงจุด อธิบายลักษณะอาการและแนวทางการรักษาที่ชัดเจนต่อผู้ป่วยหรือผู้มารับบริการ

2. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการสื่อสารและจัดการความรู้ มีทั้งเทคโนโลยีประเภทการสื่อสารได้แก่ อีเมล (E-Mail) และสื่อเครือข่ายสังคม (Social Media) เทคโนโลยีที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน ได้แก่ ครอบพับอ็อกซ์ (Dropbox) ส่วนเทคโนโลยีประเภทของการจัดการความรู้ ได้แก่ แคมตาเซียสตูดิโอ (Camtasia Studio) เว็บบล็อก (Web blog) เว็บไซต์ (Website) อีเลิร์นนิ่ง (E-Learning) และออร์สมา (Aurasma) ซึ่งการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสะดวกและความเชี่ยวชาญเฉพาะของแต่ละบุคคลหรือหน่วยงานด้วย

3. การใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการความรู้ของบุคลากรโรงพยาบาลราชวิถีจากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ประกอบอาชีพพยาบาล มีอายุระหว่าง 26-35 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และเคยเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาสารสนเทศกับศูนย์พัฒนาการจัดการความรู้ ด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและความเหมาะสมของเทคโนโลยี พบว่ามีการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศประเภท เว็บไซต์ มากเป็นอันดับหนึ่ง ด้านปริมาณการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและเหตุผลที่เลือกใช้ พบว่า บุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารมากเป็นอันดับหนึ่ง และด้านความคิดเห็นที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า บุคลากรใช้เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้การเลือกใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรโรงพยาบาลราชวิถีขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ความต้องการในการใช้ประโยชน์ วัตถุประสงค์หรือความพึงพอใจส่วนตัวของบุคลากรด้วย

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกยุค “สังคมแห่งความรู้ ยุคโลกาภิวัตน์และยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง” หน่วยงานราชการจะต้องปรับตัวเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ และเปลี่ยนวิธีทำงานใหม่ มิฉะนั้นสังคมไทยก็จะไม่สามารถแข่งขันได้ในสังคมโลก ซึ่งในปัจจุบันมีองค์กรหลายแห่งทั่วโลกได้ริเริ่มนำแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555) การจัดการความรู้เป็นแนวทางการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่มีความสำคัญกับคนหรือบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่า ประกอบกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว องค์กรสมัยใหม่จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ต้องสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อผลักดันให้องค์กรมีประสิทธิภาพ (ศิริชัย ตันจ่อ, 2555 น. 1-2)

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 มาตราที่ 11 ตอนหนึ่งระบุว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ” โรงพยาบาลราชวิถีในฐานะที่เป็นหน่วยงานราชการก็ได้พัฒนาและริเริ่มการจัดการความรู้ในองค์กร

โรงพยาบาลราชวิถีถือเป็นโรงพยาบาลศูนย์วิชาการที่ใหญ่ที่สุดในสังกัดกรมการแพทย กระทรวงสาธารณสุข (60 ปีโรงพยาบาลราชวิถี, 2554 น.24) มีอุปกรณ์ทางการแพทย์ ที่ทันสมัย และบุคลากรผู้เชี่ยวชาญมีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในหลาย ๆ ด้าน จึงให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ ซึ่งการจัดการความรู้นั้นเป็น 1 ใน 7 ประเด็นยุทธศาสตร์ของโรงพยาบาล ในปัจจุบันพบว่า ความรู้ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในโรงพยาบาลเริ่มเลือนหายไปพร้อมการเกษียณอายุของราชการ หรือการโยกย้ายหน้าที่การปฏิบัติงานของบุคลากร ทำให้ความรู้โดยนัย หรือความรู้แฝง (Tacit Knowledge) ที่อยู่ในตัวบุคคลเลือนหายไป เพราะไม่มีการจัดเก็บความรู้ เพื่อถ่ายทอดไปยังผู้ปฏิบัติงานใหม่ การละเลยความสำคัญต่อองค์ความรู้เหล่านี้ นอกจากจะทำให้ความรู้ค่อยๆ เลือนหายไป ยังทำให้การพัฒนาในด้านต่างๆ ลดลงด้วย

ประเด็นสำคัญของการจัดการความรู้สำหรับบุคลากร คือ จะทำอย่างไรให้บุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ในโรงพยาบาล สามารถรับรู้ เข้าใจ จัดเก็บความรู้และเข้าถึงความรู้ที่มีอยู่จนนำไปปรับปรุงพัฒนางานได้จริง การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความรู้ กรมการแพทย์ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการปรับเปลี่ยนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เพื่อพัฒนาระบบและโครงสร้างพื้นฐานโดยรวมให้มีระบบการจัดการความรู้ ประสานสร้างเครือข่ายและสื่อสารกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ของโรงพยาบาลราชวิถีเพื่อให้ทราบถึงการสื่อสารในการคัดเลือกประเด็นความรู้ การนำเสนอองค์ความรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร เกิดประโยชน์กับบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้มารับบริการ

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดประเด็นความรู้ และนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลราชวิถี
2. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการสื่อสาร ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลราชวิถี

3. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารแลกเปลี่ยนและเรียนรู้เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาลของบุคลากรโรงพยาบาลราชวิถี

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ของโรงพยาบาลราชวิถี มุ่งศึกษาเฉพาะการสื่อสารในเรื่องของการกำหนดประเด็นความรู้ การนำเสนอองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรของโรงพยาบาลราชวิถีตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไปเท่านั้น โดยมีระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2556 จนถึง เดือนมิถุนายน 2557

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย

ส่วนแรก ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ แพทย์ พยาบาล บุคลากรในโรงพยาบาลราชวิถี ที่มีตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไป จำนวน 4 คนรวมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Analytical Description)

ส่วนที่สอง เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มีรูปแบบการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ แพทย์ พยาบาล และบุคลากรในโรงพยาบาลราชวิถี ที่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการขึ้นไป โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 380 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจะนำผลจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 4 คน ข้อมูลจากเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งเอกสารทางวิชาการและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม มาประมวลผลในประเด็นต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5.2 วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ ด้านการ

เลือกใช้เทคโนโลยี ด้านความเหมาะสมในการใช้เทคโนโลยี ด้านปริมาณการใช้เทคโนโลยี ด้านวัตถุประสงค์การใช้เทคโนโลยี และด้านความคิดเห็นที่มีต่อการใช้เทคโนโลยี

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพ สามารถสรุปได้ว่า

กระบวนการค้นหา การสร้างหรือการกำหนดประเด็นความรู้ในโรงพยาบาลราชวิถี นั้น เป็นหน้าที่ของบุคลากรและหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องช่วยกันค้นหา คัดเลือกประเด็นความรู้ และทำการประมวลลั่นกรองก่อนทำการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ โดยปัจจัยในการคัดเลือกประเด็นความรู้เกี่ยวข้องกับ (1) ยุทธศาสตร์หลักที่ได้รับมอบหมาย (2) สถิติการเกิดโรค (3) โรคที่สังคมกำลังให้ความสนใจ (4) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของหน่วยงาน

การนำเสนอองค์ความรู้ในโรงพยาบาลส่วนใหญ่จะถ่ายทอดออกมาในลักษณะของการจัดการประชุมวิชาการ และการออกนิเทศงานตามโรงพยาบาลในภูมิภาคสำหรับเครือข่ายทางการแพทย์และประชาชน โดยรูปแบบของการนำเสนอองค์ความรู้แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ อาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

(1) การนำเสนอองค์ความรู้ต่อบุคลากรภายนอกโรงพยาบาลราชวิถี ในลักษณะของการประชุมทางวิชาการ (Conference) การประชุมเครือข่ายทางการแพทย์

(2) การนำเสนอองค์ความรู้ต่อบุคลากรภายในโรงพยาบาลราชวิถี จะมีการจัดประชุม ทั้งแบบเป็นทางการ คือ การนำเสนอผลการวิจัย สถิติทางการแพทย์ และไม่แบบเป็นทางการ คือ การประชุมชุมชนนักปฏิบัติ (CoPs)

(3) การนำเสนอองค์ความรู้ต่อประชาชนจะเป็นการให้ความรู้แบบ Pure Side หรือการให้ความรู้แบบตรงจุด อธิบายลักษณะอาการ และแนวทางการรักษาอย่างชัดเจน

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการสื่อสาร ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ จะเป็นการนำเทคโนโลยีหลายอย่างมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน ซึ่งในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวก และความเชี่ยวชาญเฉพาะของบุคคลหรือหน่วยงาน เทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในการจัดการความรู้แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) เทคโนโลยีประเภทของการสื่อสารที่นำมาใช้คือ อีเมล (E-Mail) และโซเชียลมีเดีย (Social Media)

(2) เทคโนโลยีที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน คือ ดรอปบอกซ์ (Dropbox)

(3) เทคโนโลยีประเภทของการจัดการความรู้ คือ แคมตาเซียสตูดิโอ (Camtasia Studio) เว็บบล็อก (Web blog) เว็บไซต์ (Website) อีเลิร์นนิ่ง (E-Learning) และออร์สมา (Aurasma)

6.2 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แพทย์ พยาบาล และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 380 คน ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการขึ้นไป และมีการใช้อินเตอร์เน็ตหรือคอมพิวเตอร์เป็นประจำ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สามารถสรุปได้ดังนี้

6.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรโรงพยาบาลราชวิถีที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 380 คน เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นพยาบาล ซึ่งเคยเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาสารสนเทศในการจัดการความรู้กับศูนย์พัฒนาการจัดการความรู้ โรงพยาบาลราชวิถี

6.2.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้

ผลการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ ของโรงพยาบาลราชวิถีสรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ในปัจจุบัน พบว่ามีการใช้งานเว็บไซต์มากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาเป็นการใช้งานเว็บบล็อก แต่มีการใช้งานวีดิทัศน์และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับน้อย

(2) ด้านความเหมาะสมของเทคโนโลยีต่อการจัดการความรู้ พบว่ามีการใช้งานเว็บไซต์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือการใช้งานเว็บบล็อก ส่วนวีดิทัศน์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมสำเร็จรูป และอุปกรณ์พกพา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

(3) ด้านปริมาณการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครือข่ายในการติดต่อสื่อสารมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานแผนการดำเนินงาน วางแผนเชิงกลยุทธ์ อยู่ลำดับสุดท้าย

(4) ด้านเหตุผลที่เลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ พบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครือข่ายในการติดต่อสื่อสาร มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่องานแผนการดำเนินงาน วางแผนเชิงกลยุทธ์อยู่ลำดับสุดท้าย

(5) ด้านความคิดเห็นที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ พบว่า บุคลากรคิดว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คิดว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ก้าวหน้าเทคโนโลยีใหม่ๆ และบุคลากรคิดว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและบริการอยู่ในลำดับสุดท้าย

7. การอภิปรายผล

กระบวนการกำหนดประเด็นความรู้ การนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาล และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการสื่อสาร ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับงานด้านการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลราชวิถี จากการสรุปผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการจากงานแบบวิชาชีพเฉพาะเช่นโรงพยาบาลนั้นจะแบ่งความรู้ออกเป็น 2 ลักษณะคือ ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) จากเอกสาร ตำราทางวิชาการ และความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) จากความเชี่ยวชาญเฉพาะตัวของบุคคล สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ โดยเฉพาะความรู้ที่เกิดจากความเชี่ยวชาญเฉพาะ เป็นความรู้ที่เหมาะสมจะนำมาจัดการความรู้มากที่สุด สอดคล้องกับ เรียวโกะ โทยามา (Ryoko Toyama, 9) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดการความรู้ว่า คือการจัดการเพื่อเอื้อให้เกิดความรู้ใหม่ โดยใช้ความรู้ที่มีและประสบการณ์ของคนในองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนานวัตกรรมที่จะทำได้เปรียบเหนือคู่แข่ง

สรุปได้ว่ากระบวนการจัดการความรู้จะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างและจัดการความรู้ที่มีอยู่เดิมภายในองค์กรและความรู้ที่สร้างใหม่ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

การกำหนดองค์ความรู้จากประเด็นยุทธศาสตร์ สถิติการเกิดโรค โรคที่สังคมกำลังให้ความสนใจ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยขึ้นอยู่กับบุคลากรและหน่วยงานว่าจะให้ความสำคัญกับประเด็นความรู้เรื่องใด ผู้รับสารหรือประชาชนก็จะได้รับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับประเด็นความรู้เรื่องนั้นมากตามไปด้วย สอดคล้องกับแบบจำลองการกำหนดวาระสารของมัลคอล์ม แมคคอมบส์ และโดนัลด์ ชอว์ (M.E. McCombs and D.S. Shaw, 34) กล่าวโดยสรุปคือ ถ้าสื่อมวลชนยังเลือกเสนอข่าวหรือสนใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหาใดมาก ประชาชน ผู้รับสารก็จะตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นหรือปัญหานั้นมากขึ้นตามไปด้วย ผลจากการสัมภาษณ์กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชน คอยกำหนดวาระข่าวสารประเด็นความรู้ก็คือบุคลากรและหน่วยงานนั่นเอง

เมื่อทำการกำหนดประเด็นความรู้ได้แล้ว ความรู้ที่ได้ไม่สามารถนำไปใช้ได้ทันที จะต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรอง ซึ่งสอดคล้องกับ มาร์ควอตส์ (Marquardt, 12) ที่กล่าวถึงสิ่งสำคัญในการแสวงหาความรู้ว่า ความจริงสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ถูกรวบรวมไว้ ไม่ได้มีความสอดคล้อง

เป็นหนึ่งในหนึ่งเสมอไป ข้อมูล สารสนเทศที่ได้รับมาทั้งจากภายนอก ภายในจะต้องได้รับการ
กลั่นกรองเสียก่อน ดังนั้นหัวหน้าของหน่วยงานจะทำหน้าที่เสมือนนายประตูข่าวสาร ทำการ
กลั่นกรองตัดสินใจว่าประเด็นความรู้ที่คัดเลือกมาจะส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง จัดลำดับ
ความสำคัญของความรู้ ก่อนที่จะเผยแพร่ไปสู่สาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีผู้เฝ้าประตูข่าวสาร
(Gatekeeper, 28) ที่ผู้เฝ้าประตูข่าวสาร จะเป็นผู้ตัดสินว่า ข่าวอะไรควรส่งต่อไป และข่าวอะไร
ควรส่งช้าหน่อย หรือข่าวสารอะไรควรตัดออกไปทั้งหมด โดยอาศัยวิธีการคัดเลือกและเรียบ
เรียงข่าวสาร ตลอดจนกำหนดเวลาและจัดลำดับความสำคัญของข่าวสารนั้น ๆ หรือกล่าวอีกนัย
หนึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ปิดและเปิดประตูข่าวสาร โดยยืนอยู่ระหว่างตัวข่าวสารและผู้รับสาร

กล่าวได้ว่าบุคลากรเป็นผู้มีอิทธิพลในการควบคุมความรู้ ซึ่งความรู้บางอย่างที่ได้
กำหนดประเด็นมา อาจไม่มีการนำเสนอเลยก็เป็นได้ ขึ้นกับระดับความสำคัญขององค์ความรู้และ
บริบทแวดล้อมในขณะนั้นด้วย

นอกจากกระบวนการจัดการความรู้ที่กล่าวมาแล้วนั้น การสื่อสารและเครื่องมือการ
สื่อสารที่ทันสมัยถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ เป็นหัวใจสำคัญของการทำความเข้าใจ
กันระหว่างบุคคลในองค์กร โดยใช้ข้อมูล ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
ด้วยการใช้สื่อหรือช่องทางต่าง ๆ อาจหมายถึงการสื่อสารระหว่างบุคลากรส่งถึงบุคลากรใน
หน่วยงานและต่างหน่วยงาน หรือบุคลากรในโรงพยาบาลส่งถึงสาธารณะ หากไม่มีการสื่อสารที่ดี
การจัดการความรู้ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้

ผนวกกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นเทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีที่
สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และเทคโนโลยีในการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือ ทำให้การจัดเก็บ
ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในโรงพยาบาลทำได้ง่าย สะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น สอดคล้อง
กับแนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทในการจัดการความรู้
ของ บอลลิงเจอร์ และ สมิธ (Bollinger and Smith, 22) ที่อธิบายว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารในการจัดการความรู้ที่เหมาะสม เป็นการช่วยให้การปฏิบัติงานในกระบวนการเรียนรู้
เป็นไปอย่างทั่วถึง และให้มีการเก็บประมวลถ่ายทอดข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสม
กับแต่ละบุคคลและสถานการณ์ การจัดการความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มา
ใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญ จะเป็นการช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการความรู้ โดยทำให้ระบบ
จัดเก็บ รวบรวม ประมวลผล เผยแพร่และการนำความรู้ไปใช้ มีประสิทธิภาพ เกิดความถูกต้อง
และรวดเร็วยิ่งขึ้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีส่วนช่วยให้ การ
จัดการความรู้แพร่หลาย และมีความเป็นไปได้มากขึ้น ช่วยให้บุคลากรค้นหาความรู้ ดึงความรู้มา
ใช้ การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดที่เป็นระเบียบ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) และ อินทราเน็ต
(Intranet) ที่ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยน การแบ่งปันความรู้ได้ง่าย รวมทั้งระบบฐานข้อมูล และ
ระบบในการค้นหาข้อมูล (Knowledge Portal) ที่ทันสมัย มีส่วนช่วยทำให้การจัดการความรู้เกิด
ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

การใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรในโรงพยาบาลราชวิถี จากผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า มีการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทเว็บไซต์ เว็บบล็อก และอุปกรณ์พกพา แต่อาจมีความแตกต่างกันบ้างตามความเหมาะสมของงาน ความสะดวกในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และความเชี่ยวชาญของบุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทในการจัดการความรู้ของบอลลิงเจอร์ และสมิธ (Bollinger and Smith, 22) ที่อธิบายว่า เทคโนโลยีการสื่อสาร ช่วยให้บุคลากรสามารถเข้าถึงความรู้ได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น รวมถึงสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ค้นหาข้อมูล สารสนเทศ และความรู้ที่ต้องการได้ผ่านทางเครือข่ายอินทราเน็ต (Intranet) และ อินเทอร์เน็ต (Internet)

ด้านปริมาณการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เหตุผลในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและความคิดเห็นของบุคลากรโรงพยาบาลราชวิถีที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ นั้น จากผลการศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครือข่ายในการติดต่อสื่อสาร และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ กล่าวคือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรโรงพยาบาลราชวิถีที่มีต่อการจัดการความรู้ ขึ้นอยู่กับความต้องการในการใช้ประโยชน์ วัตถุประสงค์ หรือความพึงพอใจส่วนตัวของบุคลากร สอดคล้องกับแบบจำลองการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการใช้สื่อของเวนเนอร์ (Wenner, 35) ที่อธิบายถึงกระบวนการเลือกใช้สื่อของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ว่าขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือแรงจูงใจของผู้ใช้ ซึ่งแต่ละบุคคลย่อมมีวัตถุประสงค์ มีความตั้งใจ ความต้องการในการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อต้องการสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยเหตุผลต่างกัน

ดังนั้นการที่บุคลากรของโรงพยาบาลราชวิถีจะเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อประเภทไหน จึงขึ้นอยู่กับว่าสื่อเหล่านั้นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ และตอบสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของบุคลากรได้มากน้อยเพียงใด

8. ข้อจำกัดในการทำวิทยานิพนธ์

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะเรื่องการกำหนดประเด็นความรู้และการนำเสนอองค์ความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรในโรงพยาบาลราชวิถีจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ที่มีตำแหน่งระดับชำนาญการ และบุคลากรของโรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 380 คน ที่มีตำแหน่งระดับปฏิบัติการขึ้นไปเท่านั้น

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อองค์กร

ระยะสั้น

1. จากผลการศึกษาและสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่าบุคลากรของโรงพยาบาลราชวิทยียังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้

เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ให้กับบุคลากรในโรงพยาบาลราชวิถีมากยิ่งขึ้น

2. จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่า บางหน่วยงานมีการจัดเก็บความรู้ที่ล้ำสมัยไม่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากร จึงควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการจัดการความรู้ใหม่ๆ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพราะองค์ความรู้เหล่านี้สามารถช่วยลดภาระและความซ้ำซ้อนในการการทำงาน ทั้งยังช่วยให้บุคลากรรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานอีกด้วย

ระยะยาว

1. ผู้บริหารของโรงพยาบาลราชวิถี ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงประโยชน์ที่องค์กรจะได้รับจากการจัดการความรู้ เพื่อที่จะสามารถสื่อสารและผลักดันให้การจัดการความรู้ขององค์กรขับเคลื่อนไปได้อย่างรวดเร็ว

2. บางหน่วยงานมีการจัดการความรู้แบบไม่สม่ำเสมอ ทำให้การจัดการความรู้ไม่มีความต่อเนื่อง จึงสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้บุคลากรตระหนักและเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการจัดการความรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะเรื่องกำหนดประเด็นความรู้ และการนำเสนอองค์ความรู้เท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอนให้ครบถ้วน เพื่อเป็นแนวทาง และลดความผิดพลาดในแต่ละกระบวนการของการจัดการความรู้

2. จากการศึกษาพบว่า มีเทคโนโลยีบางประเภทมีข้อจำกัด ไม่ยืดหยุ่นต่อการจัดการความรู้ จึงควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคจากการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีหรือประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมกับประเภทความรู้

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การทำงานของบุคลากรก่อนและหลังที่หน่วยงานนำเรื่องการจัดการความรู้มาใช้ในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ของการจัดการความรู้ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

บุญดี บุญญาภิจ และคณะ. (2548). การจัดการความรู้ จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพมหานคร: จีรวัดน์เอ็กซ์เพรส.

โรงพยาบาลราชวิถี. (2554). 60 ปี โรงพยาบาลราชวิถี ศูนย์การแพทย์ชั้นนำระดับนานาชาติ.

กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

วิทยานิพนธ์

ศิริชัย ต้นจ้อ. (2555). รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการความรู้ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์, ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สื่อสารสนเทศจากอิเล็กทรอนิกส์

ธাত্রี ใต้ฟ้ามูล, ยุบล เบญจรงค์กิจ. แนวทางการปฏิรูปสื่อในมุมมองขององค์กรกำกับดูแลและ
เฝ้าติดตาม. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ออนไลน์)

www.commarts.chula.ac.th/research/thai/hilight/2010/4guidelinesfromregulators.pdf

ปาริฉัตต์ ศังขะนันท์. องค์กรอัจฉริยะ : องค์กรแห่งการเรียนรู้ (ออนไลน์)

http://km.kmutt.ac.th/repository/Learning_Org.pdf

วิจารณ์ พานิช, การจัดการความรู้กับการบริหารราชการแนวใหม่: สถาบันส่งเสริมการจัดการ
ความรู้เพื่อสังคม. (ออนไลน์)

http://www.opdc.go.th/oldweb/Knowledge/File_download/1097206195-1.pdf

วิจารณ์ พานิช, เทคโนโลยีสารสนเทศกับการจัดการความรู้: คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (ออนไลน์)

<http://www.agri.kmitl.ac.th/km/knowledge/?p=21>

ศูนย์พัฒนาการจัดการความรู้ โรงพยาบาลราชวิถี. (ออนไลน์) raja.thaikm4u.com,
rajahosp.com/km

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (ออนไลน์) www.opdc.go.th

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

Lawrence A. Wenner, The Nature of News Gratification in Media gratification Research:
Current Perspeactives, eds. Karl Erik Rosengren, Lawrence A. Wenner and Philip
Palmgreen. Beverly Hill: Sage Publications, 1998.

McCombs, Maxwell and Becker, Lee B. Using Mass Communication Theory. New York:
Prentice Hall Inc, 1979.